

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล Administration Model for Basic Educational Institutions as Juristic Persons

ประภาสิริ คล้ายคลึง* ประกฤติ พูลพัฒน์ และผดุง พรหมมูล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Prapasiri Klayklung* Prakrit Bhulapatana and Padung Prommoon
Graduate School, Suan Dusitt University

Received: July 26, 2019

Revised: October 3, 2019

Accepted: November 29, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล แนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล และพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Methods) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 216 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 15 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selecting) เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.914 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อหาแนวทางในการสร้างรูปแบบ จากนั้นประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ในความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, $S.D. = 0.32$) แนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในหลักการบริหาร โรงเรียนนิติบุคคลพบว่า การบริหารนำหลักการกระจายอำนาจและหลักธรรมาภิบาล ทุกฝ่ายทำงานอย่างอิสระและมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบ ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลพบว่ารูปแบบมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านหลักการ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านแนวคิด ด้านวิธิดำเนินการ และด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ผลการตรวจสอบรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยภาพรวม ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

Abstract

This research used mixed methods research, having the objective to study the current conditions for a Basic Education Institution Administration Model relating to juristic persons and the development of a model for basic education institution type that is a juristic person. The sample group selected to answer the questionnaires comprised 216 people and another sample group that undertook in-depth interviews comprised 15 people including school principal and vice-directors. These sample groups were chosen by using purposive selecting. The data were collected by using questionnaires and subsequent interview of the executives, and the data analyzed by using percentage, mean, and standard deviation, as well as content analysis to find ways to create patterns. The IOC index ranged from 0.6-1.00 and the reliability of the overall test was 0.914. Then, the appropriateness and feasibility of the model were evaluated by experts. It is found from the research that: From the current study results, the basic education institution administrations, which were juristic persons, in general, the opinions of the head of the group in the overview were at a high level ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.32). The results of the study of guidelines for the management of basic education institutions that are juristic persons in the management principles. The juristic person's school found that the administration adopted decentralization principles and sound governance principles were used in operations allowing all parties to work independently, and effectively, as well as able to be checked. The result of creating a basic educational institutions administration model that was a juristic person and the initial confirmation found that the model has five components which were principles, objectives, concepts, methods of operation and in terms of applying the format, form inspection results performed by experts, and appropriateness and feasibility of the basic education institution management which are juristic persons were at a high level.

Keywords: Administration Model of the Basic Educational, Institution with a Status of a Legal Institution

บทนำ

ความท้าทายของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอกได้แก่การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกอันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และแรงกดดันภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ที่ระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหามากมายประการนับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความ

คล่องตัว ความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ยังยึดถือแบบเดิม ๆ ที่เคยปฏิบัติซึ่งไม่ทำให้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ไม่ว่าจะเป็นการขาดความคล่องตัว ขาดความเสมอภาคทางด้านโอกาสและเกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบและรูปแบบที่เหมาะสม ถือเป็นโจทย์ที่จะต้องหาคำตอบโดยอาศัยกระบวนการวิจัย ซึ่งปัจจัยการเปลี่ยนแปลงและประเด็นปัญหาต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยน จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ (Office of the Education Council, 2017: 5)

การปฏิรูปการศึกษาด้านการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีวัตถุประสงค์ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยการออกแบบให้โรงเรียนมีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร เพื่อโรงเรียนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการได้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นทางเลือกที่จะนำไปสู่คำตอบของโจทย์ได้

Boonprasert (1999) กล่าวว่า การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบด้วย การกระจายอำนาจ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง การตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และการตรวจสอบและถ่วงดุลเจตนาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ Runcharoen (2010) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ จะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ Tangkapipope (2010) ได้นำเสนอรูปแบบการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเป็น 4 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 สถานศึกษาในกำกับของรัฐ รูปแบบที่ 2 สถานศึกษาที่มีความพร้อมรองรับการเป็นนิติบุคคลเต็มรูปแบบจัดรูปแบบกระจายอำนาจแบบการบริหารฐานโรงเรียน (School Based Management: SBM) มีคณะกรรมการสถานศึกษา ที่เข้มแข็งในบทบาทของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา รูปแบบที่ 3 สถานศึกษาที่เร่งสู่การเป็นนิติบุคคลที่เข้มแข็ง รูปแบบที่ 4 สถานศึกษาต้องสนับสนุนส่งเสริมให้พร้อมรับการกระจายอำนาจทางการศึกษา

Srisaarn (2003) กล่าวว่า โรงเรียนนิติบุคคลมี 2 ประเภทคือ 1) แบบองค์การมหาชนตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 2) แบบส่วนราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกล่าวถึงความสำคัญของโรงเรียนนิติบุคคล เป็นการรองรับฐานะและให้ความสำคัญกับโรงเรียน เป็นการสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงให้แก่โรงเรียนตามมาตรา 59 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เป็นฐานรองรับการกระจายอำนาจตามมาตรา 39 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เป็นการเร่งสร้างความพร้อมให้โรงเรียนสามารถบริหารและจัดการศึกษาเบ็ดเสร็จ สิ้นสุดในระดับสถานศึกษา องค์กรที่ Office of the Basic Education Commission (2007) มีความเห็นว่า การเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นแนวคิดใหม่ที่ท้าทายการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยหน่วยงานในระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ยังไม่ได้มีการกำหนดให้ชัดเจนว่าโรงเรียนควรจะมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบมากน้อยแค่ไหนเพียงไร หรือจะดำเนินการเปลี่ยนสถานภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งอยู่ในระหว่างศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลในมิติต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย อย่างไรก็ตามแนวทางในการตอบโจทย์ดังกล่าวมายังไม่ชัดเจนพอที่จะไปอ้างอิงได้ เมื่อพิจารณาโรงเรียน

นิติบุคคลซึ่งมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการตอบโจทย์ของโรงเรียนประเภทนี้ได้เกิดจากการปฏิรูปการศึกษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาคนโดยสมบูรณ์อย่างมีหลักเกณฑ์นำไปอ้างอิงได้ รูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลมีส่วนประกอบอย่างไรบ้าง มีกฎหมายพิเศษหรือแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไปอย่างไร และถ้าโรงเรียนทั่วไปสนใจจะเปลี่ยนแปลงการบริหารจะต้องเตรียมตัวหรือปรับปรุงอย่างไรให้เกิดความพร้อม จากเหตุดังกล่าวผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล ผลการวิจัยจะทำให้ได้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ที่จะเป็นทางเลือกในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องตามความพร้อมและศักยภาพของโรงเรียนนิติบุคคล ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา

การกระจายอำนาจ เป็นกระบวนการของโครงสร้างองค์กรที่มีการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่น (Naidoo, 2005) หรือมอบอำนาจให้เขตพื้นที่การศึกษาลงสู่สถานศึกษาโดยตรง (Wichitpatcharaporn, 2004) เพื่อให้องค์กรสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Boonprasert (1999) ได้กล่าวว่า กระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาเพราะเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาเด็ก แต่บางครั้งส่วนกลางมีข้อจำกัดทำให้เกิดความล่าช้าและไม่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นได้จัดการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น มีองค์กอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ Wisalaphon and Others (2011) ได้กล่าว หลักการกระจายอำนาจว่ามีความยืดหยุ่น มีอิสระในการจัดการศึกษา การลดขั้นตอนการประสานงานมีการมอบอำนาจจากส่วนกลางไปยังเขตพื้นที่ที่มีการเพิ่มอำนาจให้ท้องถิ่นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นได้ มีการติดตามและตรวจสอบ จากหน่วยปฏิบัติเองและจากภายนอก

2. กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา

มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสถานะเป็น

“นิติบุคคล” เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง คล่องตัว และสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นอิสระ มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาจะเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักการด้านการศึกษานวายนหลักคือกระทรวงศึกษาธิการจึงต้องกระจายอำนาจทางการศึกษาจากส่วนกลางลงมายังเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงและเขตพื้นที่การศึกษาจะดำเนินงานกระจายอำนาจลงสู่โรงเรียนในงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล บริหารงานทั่วไป เพื่อให้โรงเรียนมีความเป็นอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดหลักธรรมาภิบาล

Office of the Prime Minister (1999: 55) กล่าวว่า ระบบการบริหารและการจัดการบ้านเมืองที่ดี สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขและร่วมกันพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับ UNESCAP (2016) การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเป็นการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมและนำนโยบายมาปฏิบัติ

สำหรับหลักพื้นฐานของธรรมาภิบาลประกอบด้วย

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการไม่เลือกปฏิบัติเป็นที่ยอมรับของสังคมและยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่น ถ้อยมั่นในคุณธรรมความดีงาม ความถูกต้อง มีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

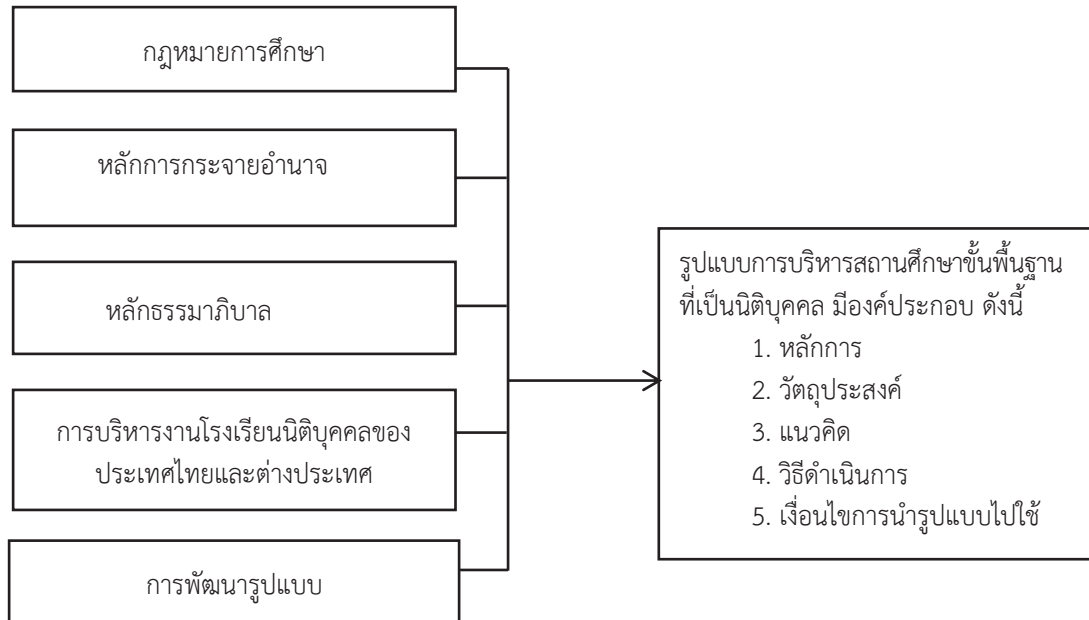
3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ ความถูกต้องชัดเจน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจเปิดรับความคิดเห็น เพื่อมาวางแผนและปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับสังคม

5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ขั้นตอนในการดำเนินการผู้วิจัยได้กำหนดไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

การศึกษา ทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำผลการศึกษามาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย หลักการบริหารสถานศึกษานิติบุคคล การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารบริหารทั่วไป การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล และการบริหารงานโดยใช้หลักกระจายอำนาจ ประชากรได้แก่ โรงเรียนนิติบุคคลในประเทศไทย จำนวน 57 แห่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนจึงกำหนดประชากรเป็น 8 กลุ่มสาระ จำนวน 456 คน กลุ่มตัวอย่าง จากตารางเคชีและมอร์แกน ยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้ 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 210 คน แต่เนื่องจากแต่ละโรงเรียนมี 8 กลุ่มสาระ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 216 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selecting) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบบสอบถามมี 2 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสอบถามการดำเนินงานในสถานศึกษานิติบุคคล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อตรวจสอบแก้ไขความเหมาะสมของภาษาและคุณภาพของข้อคำถาม นำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องด้านความชัดเจนทางภาษา และความเที่ยงตรงในเนื้อหา นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อไปหาดัชนีความสอดคล้อง IOC นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้ทดลอง (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.914 นำไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาประมวลผลและวิเคราะห์ในเชิงสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

2. ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน จำนวน 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 15 คน โดยเลือกกลุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selecting) ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษามีผลคะแนนสอบ O-NET สูงกว่าค่าเฉลี่ยของโรงเรียนทั่วไป เครื่องมือที่ใช้ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องด้านความชัดเจนทางภาษา และความเที่ยงตรงในเนื้อหา ผลการตรวจพิจารณาได้ค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นการสัมภาษณ์ สรุปสาระสำคัญเป็นความเรียง

3. สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำผลการศึกษาแนวคิดและหลักการในการร่างรูปแบบ ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 และ ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 2 มาประมวลผลและสังเคราะห์องค์ความรู้ เพื่อกำหนดโครงสร้างของรูปแบบดำเนินการ ยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ฉบับร่าง โดยมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ แนวคิด วิธีดำเนินการ และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ตรวจสอบร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาและความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบ ปรับปรุงแก้ไข ร่างรูปแบบตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

4. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำรูปแบบ มาประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ฉบับร่าง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล โดยนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ นำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลที่ปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขรูปแบบตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและจัดทำรายงานการวิจัย

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล จากการตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นในการตอบแบบสอบถาม การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของหัวหน้ากลุ่มสาระ ในภาพรวม

ข้อที่	ข้อความ	หัวหน้ากลุ่มสาระ			อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1.	หลักการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล	4.17	0.40	มาก	7
2.	การบริหารงานวิชาการ	4.29	0.31	มาก	6
3.	การบริหารงานงบประมาณ	4.32	0.29	มาก	5
4.	การบริหารงานบุคคล	4.37	0.32	มาก	4
5.	การบริหารงานทั่วไป	4.62	0.33	มากที่สุด	1
6.	การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	4.57	0.30	มากที่สุด	3
7.	การบริหารงานโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ	4.62	0.32	มากที่สุด	1
รวม		4.42	0.32	มาก	

ผลการศึกษาข้างต้น พบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของหัวหน้ากลุ่มสาระ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ได้แก่ การบริหารงานโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.32) และ การบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.33) ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยมากที่สุดรองลงมา คือ การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.30) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.40)

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในหลักการบริหาร

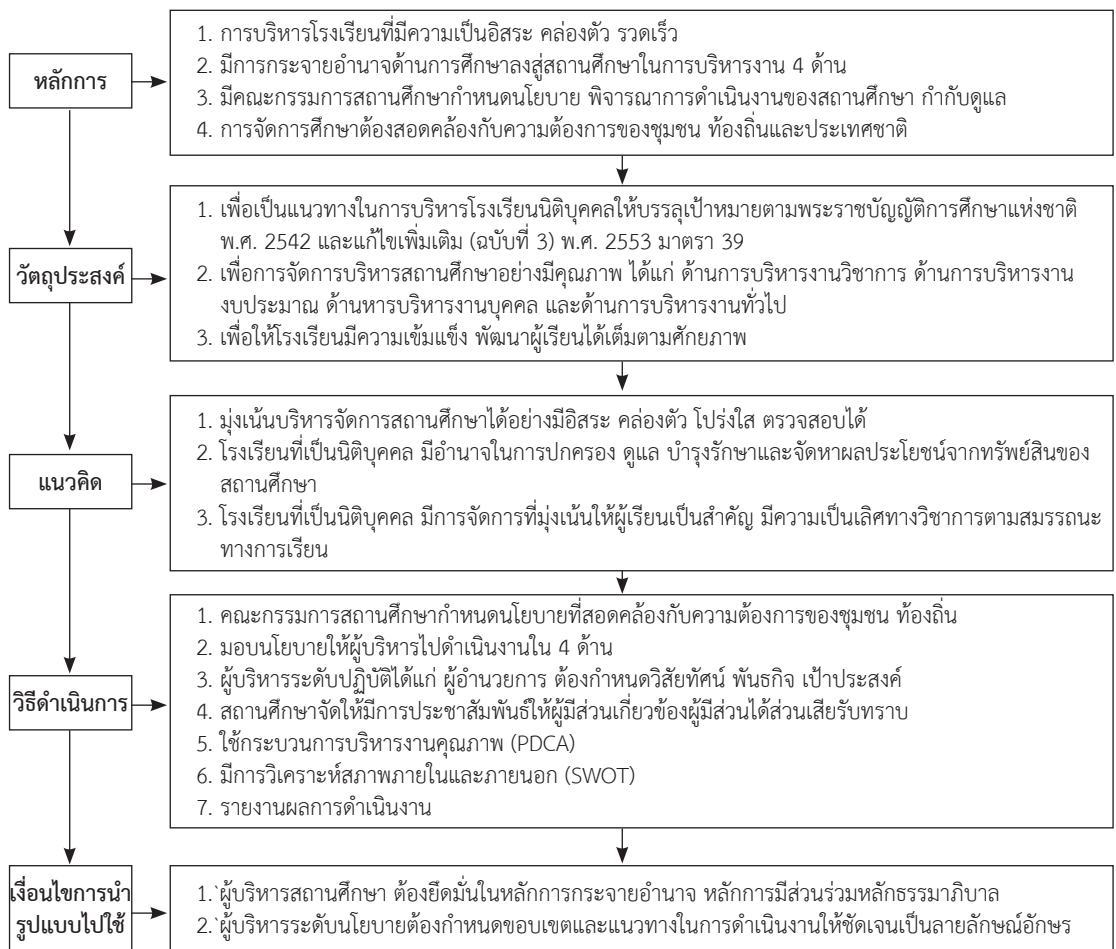
จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ได้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลพบประเด็นสำคัญในการนำมาสร้างรูปแบบโดยสรุปองค์ประกอบของรูปแบบในการบริหารดังนี้ ด้านหลักการ การบริหารจัดการศึกษามีการกระจายอำนาจการศึกษาลงสู่สถานศึกษาให้มีความผิตชอบโดยตรงด้วยการบริหารงาน 4 ฝ่ายได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป ด้านวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลให้บรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษา มาตรา 39 สร้างระบบการบริหารจัดการให้เข้มแข็งอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพของผู้เรียน ด้านแนวคิด มุ่งเน้นการสร้างผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามสมรรถนะทางการเรียน การบริหารจัดการศึกษาให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นตามมาตรา 59 ที่ให้โรงเรียนสามารถปกครอง ดูแล บำรุงรักษา และจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน ด้านวิธีการดำเนินการจากหลักการ วัตถุประสงค์ แนวคิด นำมาสร้างวิธีดำเนินการด้วยการบริหารจัดการ ผู้บริหารต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา

ให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางการบริหารงาน 4 ด้าน มีการวิเคราะห์สภาพภายในและภายนอก (SWOT) มีการบริหารแบบมีคุณภาพในการดำเนินงานทุกฝ่ายจะต้องมีการรายงานผลกำกับติดตามด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เงื่อนไขความสำเร็จที่จะนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษา ผู้บริหารต้องยึดหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกำหนดนโยบายให้ผู้ปฏิบัติเป็น ลายลักษณ์อักษร

3. ผลการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านหลักการ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านแนวคิด ด้านวิธีดำเนินการ และด้านแนวทางการนำไปใช้และเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 21 กิจกรรม คือ องค์ประกอบด้านหลักการ 4 กิจกรรม วัตถุประสงค์ 3 กิจกรรม แนวคิด 4 กิจกรรม วิธีดำเนินการ 5 กิจกรรม และแนวทางการนำไปใช้และเงื่อนไขความสำเร็จ 5 กิจกรรม ผลการตรวจสอบรูปแบบ การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล โดยภาพรวม ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากได้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ผลการวิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
รูปแบบการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการของรูปแบบ	4.30	0.41	มาก	4.25	0.39	มาก
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.60	0.43	มากที่สุด	4.53	0.38	มากที่สุด
3. แนวคิดของรูปแบบ	4.30	0.41	มาก	4.50	0.39	มากที่สุด
4. วิธีดำเนินการ	4.32	0.22	มาก	4.60	0.31	มากที่สุด
5. เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้	4.12	0.41	มาก	4.20	0.44	มาก
รวม	4.32	0.10	มาก	4.41	0.17	มาก

ผลการศึกษาข้างต้น พบว่า ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหาร
สถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล พบว่า โดยภาพรวม ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.10) และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหาร
สถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณา
ในรายละเอียด พบว่า วัตถุประสงค์ของรูปแบบมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.43) รองลงมา
ในระดับมาก ได้แก่ วิธีดำเนินการ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.22) และรูปแบบที่มีความเป็นไปได้ มากที่สุดคือ
วิธีดำเนินการ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.31) รองลงมาในระดับมากที่สุด คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.53$,
S.D. = 0.38)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน การบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลโดยภาพรวม
ความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chaipidech (2015) ได้ศึกษา
งานวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล ในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ชั้นพื้นฐาน พบว่าภาพรวมของการบริหารจัดการศึกษา ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารบุคคล ด้าน
การบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก ภาพรวมการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล
ส่วนการบริหารจัดการโรงเรียน นิติบุคคล พบว่า ภาพรวมด้านหลักธรรมาภิบาล ด้านการบริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
รายด้านพบว่าการบริหารงานโดยใช้หลักการกระจายอำนาจอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิด
ที่กล่าวว่า การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาเป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและการตัดสินใจ

จากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาหรือไปยังท้องถิ่นให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาเด็ก โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม (Boonprasert, 1999; Wichitpatcharaporn, 2004) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักการด้านการศึกษานโยบายหลัก คือ กระทรวงศึกษาธิการจึงต้องกระจายอำนาจทางการศึกษาจากส่วนกลางลงมายังเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และเขตพื้นที่การศึกษาจะดำเนินงานกระจายอำนาจลงสู่โรงเรียนในงาน 4 ฝ่ายได้แก่ ด้านวิชาการงบประมาณ บุคคล บริหารงานทั่วไป เพื่อให้โรงเรียนมีความเป็นอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kienthong (2016) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสถานการณ์การศึกษาไทย ปี 2558-2559 พบว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องกระจายอำนาจ และส่งเสริมการแข่งขันทางการศึกษา เพื่อจะทำให้เกิดคุณภาพการศึกษาดีขึ้น ควรเน้นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษา และส่งเสริมให้เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามาร่วมจัดการศึกษามากขึ้น โดยที่กระทรวงศึกษาธิการ ไม่จำเป็นต้องจัดการศึกษาทุกเรื่องทุกระดับ และปรับระบบคุ้มครองการศึกษา โดยดึงผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูมากขึ้น

รองลงมาได้แก่ การบริหารงานทั่วไป เป็นการดำเนินงานส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก ให้องค์กรดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Ministry of Education (2013: 92-104) ที่กล่าวว่า การบริหารทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานอื่น ๆ ให้บรรลุผลตามคุณภาพมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยบทบาทหลักในการประสาน การอำนวยความสะดวก รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน ให้บริการทางการศึกษาทุกระดับ ตามบทบาทของสถานศึกษา ตลอดจนให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่น ๆ

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในหลักการบริหาร โรงเรียนนิติบุคคลมีการกระจายอำนาจ เพื่อความเป็นอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สามารถตรวจสอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Wisalaphon and Others (2011) กล่าวถึง หลักการกระจายอำนาจนั้น ต้องมีความยืดหยุ่น มีอิสระในการจัดการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการสามารถตรวจสอบได้ ส่วนในด้านการบริหารวิชาการ เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเท่าเทียมทางการศึกษา พัฒนาผู้เรียนความเป็นเลิศทางวิชาการและให้มีสมรรถนะทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอน จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสร้างผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 นำสื่อเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ยกย่องระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สนับสนุนให้ครูมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น สอดคล้องกับข้อมูล Ministry of Education (2013: 40-56) เรื่องภารกิจดำเนินการด้านการบริหารวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยโรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นเลิศตามศักยภาพของผู้เรียนและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Khambud (2016) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่นักวิชาการส่วนใหญ่ยอมรับสูงสุด คือ การส่งเสริมความเป็นเลิศของนักเรียน รองลงมาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่วนในด้านการบริหารเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิด Boonprasert (1999) ได้กล่าวถึง หลักการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา มากขึ้น และสอดคล้องผลการวิจัยของ Good (1973) ได้กล่าวถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนทำการบริหารแบบ SBM ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ ได้แก่ การกระจายอำนาจสู่โรงเรียน โดยทั้งด้านงบประมาณ บุคคล และ วิชาการได้รับความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจากผู้เกี่ยวข้อง

3. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล และตรวจสอบยืนยันเบื้องต้น พบว่า การนำแผนผังในรูปแบบที่คาดคะเนมาจัดระบบอย่างมีโครงสร้างมีกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอนลำดับความคิดอย่างชัดเจนมีความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผลและสมมูลของรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Songpan (2015) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบเป็นภาพย่อของแนวคิดในเรื่องที่ศึกษาแบบมีโครงสร้างทางความคิด เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ได้เข้าใจง่ายขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ Boonprasert (2003) ที่กล่าวว่า รูปแบบเป็นตัวแบบจำลองที่สร้างขึ้นให้เห็นเป็นนามธรรมเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ หรือแสดงองค์ประกอบที่สำคัญ องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) แนวคิดของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินการของรูปแบบ และ 5) แนวทางการนำไปใช้และเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Poepakdee (2010) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบที่ประกอบด้วยโครงสร้าง 3 ส่วน ได้แก่ โครงสร้างที่ 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) แนวคิด โครงสร้างที่ 2 ประกอบด้วย โครงสร้างสาระสำคัญของรูปแบบ และโครงสร้างที่ 3 ประกอบด้วย 1) การนำไปสู่การปฏิบัติ และ 2) เงื่อนไขความสำเร็จ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนของวัตถุประสงค์ โดยปรับจากข้อที่ 2. เพื่อให้โรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษาและจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาให้เป็นแนวคิดของรูปแบบ และนำแนวคิดข้อที่ 2 มีการจัดการศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ให้เป็นวัตถุประสงค์ ข้อเสนอแนะดังกล่าวสามารถนำไปจัดระบบรูปแบบให้มีโครงสร้างที่เป็นกระบวนการอย่างเป็นลำดับขั้นตอนอย่างมีความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผลและสมมูลของรูปแบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Thongnin (2010) กล่าวว่า สิ่งที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเป็นแนวทางการดำเนินงานอย่างมีโครงสร้างเป็นระบบ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล

ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบ มีความเห็นต่อรายละเอียดขององค์ประกอบอยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยของ Wannasian (2003) ได้เสนอแนวทางในการตรวจสอบรูปแบบโดยประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดและมาก ตามลำดับ ทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยจะเป็นเอกสารทางวิชาการในการอ้างอิงเพื่อเป็นแนวทางกาปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
2. โรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล ควรนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อไป
3. ผู้บริหารโรงเรียนนิติบุคคล ควรมาจากการสรรหาจากคณะกรรมการสถานศึกษา
4. ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรมาจากการสอบคัดเลือกของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระหว่างโรงเรียนนิติบุคคล กับโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนนิติบุคคล
2. การตรวจสอบร่างรูปแบบ อาจใช้เทคนิค เดลฟาย (Delphi Technique) ควบคู่กับการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). คู่มือการบริหารโรงเรียน ในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: ชุมชนการเกษตรสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2546). การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นคร ตั้งคะพิภพ. (2553). รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความพร้อม เพื่อการรองรับการกระจายอำนาจ. เพชรบุรี: โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ.
- ปัญญา ทองนิล. (2553). รูปแบบการพัฒนาสมรรถภาพการสอนโดยการบูรณาการแบบสอดแทรกสำหรับนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิเชฐ โพธิ์ภักดี. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์.
- พีรานุช ไชยพิเดช. (2558). รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล ในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

- วัชรศักดิ์ สงค์ปาน. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาดไทย.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2546). โรงเรียนนิติบุคคล (สโตร์พาวเวอร์พอยต์).บรรยายในการประชุมวิชาการ เรื่องโรงเรียนนิติบุคคล : มิติใหม่ของการบริหารการศึกษา. [Online]. Available: <https://library.stou.ac.th> [2561, กันยายน 18].
- วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์. (2547). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระชาติ กิเลน. (2559). สถานะการศึกษาไทย ปี 2558/2559 ความจำเป็นของการแข่งขันและการกระจายอำนาจในระบบการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สกล คามบุศย์. (2559). การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคนอื่น ๆ. (2554). การพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวทางอิสลามระดับอุดมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). การวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management). กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

References

Good, Carter V. (1973). Dictionary of Education. New York: McGraw-Hill.

- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3). 607-610.
- Naidoo, J. P. (2005). **Educational Decentralization and School Governance in South Africa. From Policy to Practice.** International Institute for Educational Planning. UNESCO. Naidoo, Jordan P.
- UNESCAP. (2016). **“Policies and Good Practices in Investment Promotion and Facilitation in LDC: Bhutan Lao PDR and Timor-Leste”.** Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. Internet. THIMPHU, BHUTAN.

Translated Thai References

- Boonprasert, U. (1999). **Educational Management and Administration of Educational Institutions under School-based Management.** Bangkok: The Teacher’s Council of Thailand Lardprao. (in Thai)
- Boonprasert, U. (2003). **Educational Institution Administrations Under School Based Management.** Bangkok: Textbook and Academic Document Center, Faculty of Education, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Chaipidech, P. (2015). **Development of the Model of School Administration and Management for Independent School Under Office of Basic Education commission.** Ph.D. Education (Educational Administration) Faculty of Education, Bangkok Thonburi University. (in Thai)
- Khambud, S. (2016). **The Development Academic Leadership of Administrator of Basic Education Under The Roi-Et Primary Educational Service Area Office 2.** Ph.D. Education (Educational Administration) Roi Et Rajabhat University. (in Thai)
- Kilenthong, W. (2016). **Education in Thailand B.E.2558/2559 Essential of Competition and Decentralization of Education in Thailand.** Bangkok: 21 century. (in Thai)
- Ministry of Education. (2013). **School Executive’s Guide in the Project of Development of an Administration Model Relating To Juristic Persons.** Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2007). **The Way To Decentralize Administration and Educational Management For Board, Educational Service Area Office and Educational Institution Under Ministerial Regulation Determining Criteria and Decentralized Execution and Educational Management.** Bangkok: Office of the Basic Education Commission. (in Thai)

- Office of the Education Council. (2017). **National Scheme of Education (B.E.2560-2579)**. Bangkok: Prikwhan Graphic Company. (in Thai)
- Office of the Prime Minister. (1999). **Regulations of The Office of The Prime Minister on Good Governance B.E. 2542**. Bangkok: Prikwhan Graphic Company. (in Thai)
- Poepakdee, P. (2010). **Development of The Model of School Administration and Management For Independent School Under Office of Basic Education Commission**. Ph.D. Education (Educational Administration) Department of Educational Policy, Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Runcharoen, T. (2010). **Professionalism in The Organization and Management of Education in the Revolutionary Era**. Bangkok: Khaofang. (in Thai)
- Songpan, W. (2015). **The Development of School Administrative Model for Achieving Internal Quality Assurance of Secondary Schools in South Andaman Area**. Ph.D. Education (Educational Administration) Hatyai University. (in Thai)
- Srisaarn, W. (2003). **Legal Entity School (Powerpoint Slides). Narrative in Academic Conference Legal Entity School topic: A New Dimension of Educational Administration**. [Online]. Available: <https://library.stou.ac.th> [2561, September 18]. (in Thai)
- Tangkapipe, N. (2010). **Model of Academic Administration to Support for Decentralization**. Phetchaburi: Benchamatheputhit Phetchaburi School. (in Thai)
- Thongnin, P. (2010). **Development of an Instructional Capacity Model by Infusion Integration of Pre-service Teacher for Enhancing the Student's Good Character**. Ph.D. Education (Curriculum and Instruction) Silpakorn University. Graduate School. (in Thai)
- Wannasian, D. (2003). **Development of Comprehensive School-based Management Model For Basis Education Institutions**. Ph.D. Education (Educational Administration) Chulalongkorn University. Bangkok (Thailand). Graduate School. (in Thai)
- Wichitpatcharaporn, W. (2004). **A Development of Model of Decentralized Education Management in Basic Education Schools Based on The National Educational act B.E. 2542**. Ph.D. Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Wisalaphon, S. and Others. (2011). **A Development of Education System in the Three Southern Border Provinces of Thailand**. Bangkok: Office of the Education Council. (in Thai)

คณะผู้เขียน

นางสาวประภาศิริ คล้ายคลึง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ
เลขที่ 145/9 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
e-mail: prapasiriklayklung@gmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร. ประภฤติ พูลพัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ
เลขที่ 145/9 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง พรหมมูล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ
เลขที่ 145/9 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300